

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASINDA ARALIQTAN OQITIW DÍN INTEGRACIYASI»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

SHET TILLERIN OQITIWDA SANLI TEXNOLOGIYALARDIN ÁHMIYETI

G.B.Esbergenova,

NMPI, úlken oqıtıwshı

esbergenovagumsha@gmail.com

***Annotatsiya:** bul maqalada tiykarınan, búgingi kúnde xabar texnologiyalarınń dúnya boylap barlıq tarawlarǵa tereń kirip baratırǵanlıǵı, sonday-aq mámleketimizde tálim sistemasında qandayda bir predmetti oqıtıwda zamanagóy xabar texnologiyalarınan únemli paydalanıw házirgi zaman talabı bolıp esaplanatuǵınlıǵı haqqında sóz baradı.*

***Tayanısh sózler:** xabar texnologiyaları, elektron sabaqlıq, oqıw processı, elektron pochta, shet tili, mámleketlik basqarıw, bilimlendiriw tarawı, talaba.*

Búgingi kúnde elimizde sanlı texnologiyalardı jedel rawajlandırıw, zamanagóy málimleme kommunikatsiya texnologiyaların keńnen engiziw boyınsha barlıq tarawlarda, máselen, mámleketlik basqarıwda, ekonomika tarawında, den-sawlıqtı saqlaw hám sonday-aq bilimlendiriw tarawlarında kompleksli ilájlar ámelge asırılmaqta.

Mámleketimiz basshısı óz sózinde «Jetiskenlikke erisiw ushın sanlı bilimler hám zamanagóy xabar texnologiyaların úyreniwimiz shárt. Bul bizge rawajlanıw ushın eń qısqa joldan barıw imkaniyatın beredi» dep atap ótken edi.

Búgingi kúnde xabar texnologiyaları dúnya boylap barlıq tarawlarǵa tereń kirip barmaqta. Sanlı texnologiyalardı rawajlandırıw ushın kóplegen gárezet hám miynet resursları talap etiletuǵınlıǵın hámımız bilemiz. Biraq qanshelli qıyın bolmasın, erteń júdá kesh bolatuǵınlıǵın júdá jaqsı bilemiz dep atap ótken edi.

Sonday-aq búgingi kúnde mámleketimizde tálim sistemasında qandayda bir predmetti oqıtıwda zamanagóy xabar texnologiyalarınan únemli paydalanıw házirgi zaman talabı bolıp esaplanadı. Xabar texnologiyaları tálimniń universal quralı bolıp, oqıwshılarda bilim, kónlikpe hám óz bilimlerin qalıplestiriw múmkinshiligin beredi, yaǵnıy olardıń jeke kónlikpelerin rawajlandırıp, ilimge bolǵan qızıǵıwshılıǵın asıradı. Endi men ózimniń maqalamda qısqasha shet tillerin úyreniwde sanlı texnologiyalardıń áhmiyetine toqtap ótpekshimen.

Házirgi biz jasap turǵan dáwirde kompyuter texnologiyaları biziń ómirimizde júdá áhmiyetli rol oynaydı. Kóplegen talabalarımız bunnan tuwrı, únemli paydalanıw jolların biledi. Qolımızda bunday járdemshiniń barlıǵı isimizdi jeńillestirip hám waqtımızdı únemleydi hám shet tilin úyreniwde úlken járdem beredi. Sebebi shet tillerin úwreniwde kóplegen diskler, elektron sabaqlıqlar, multimediya quralları bar.

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍN INTEGRACIYASÍ»

atamasındaqı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

Máselen kompyuter oqıw processin basqarıwda talabalar iskerligi ústinen qadağalawga zor imkaniyat jaratadı. Bul jerde oqıtıwshınıń ornı júdá áhmiyetli. Ol sabaq ushın kompyuter programmaların, didaktikalıq materiallardı, hám individual tapsırmalardı tańlaydı hám talabalardıń bilimlerin bahalaydı.

Sanlı xabar texnologiyalarınan paydalanıw, ásirese oqıtıwshılardıǵa óz ústilerinde islep, sabaq mazmunın túpten ózertip, talabalardıǵa úyretiwdiń jańa formaların paydalanıwǵa imkaniyat beredi. Buǵan jeke kompyuter, multimediya texnologiyaları, global xabar tarmaǵınıń, yaǵnıy internettiń kirip keliwi, bilimlendiriw tarawına óziniń unamlı tásirin kórsetpekte. Bul óz náwbetinde shet tillerin oqıtıwda unamlı ózgerislerdi keltirip shıǵarmaqta.

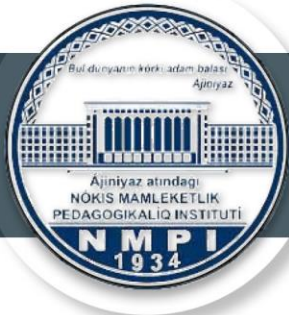
Kompyuter dásturleri járdeminde shet tilin úyretiw talabalarda úlken qızıǵıwshılıq oyatadı. Sonday aq sóylew kónlikpesin rawajlandırıwda únemli paydalanıw mumkin. Mısalı:

- elektron pochta yamasa chattan paydalanıw arqalı talabalardıń belgili waqıt ishinde erkin qarım qatnasqa kiriswi,
- yaǵnıy sherikleri ortasında jazba túrinde haqıyqıy sáwbet shólkemlestiriwi,
- interaktiv dialog sıpatında talabanıń kompyuter menen óz-ara baylanısı bulardıǵa ayqın misal bola aladı.

Kompyuter menen jumıs islew talabada oqıwǵa bolǵan qızıǵıwshılıǵın asırıp ǵana qoymastan, bálkim oqıwǵa bolǵan unamsız tásirlerdiń eń ulken sebeplerinen biri – berilgen materialdı túsinbew jaǵdayın sheshiwde unamlı tásirin kórsetedi.

Sonı aytıp ótiwimiz kerek, ózlerińizdiń de xabarlarıńız bar, 2019-jılı «Covid» pandemiyası barlıq tarawlar sıyaqlı bilimlendiriw sistemasında óz tásirin tiygizbey qoymadı. Barlıq baqshalar, mektepler hám joqarı oqıw orınları múddetinen aldın dem alıslardıǵa shıǵıp ketti. Yuneskoniń bizge bergen maǵlıwmatına qaraǵanda, dúnya boyınsha 1,7 mlrd oqıwshılar, sabaqlar toqtatılǵanlıǵı sebepli onlayn oqıwǵa májbur boldı. Júzden artıq mámleketlerde universitetlerdiń jabılıwı, dúnya júzi talabalarınıń 90 procentin úyde otırıwǵa májbur qıldı. Usı jıldıń yaǵnıy 2019-jıl, 3-martına kelip Yuneko 13 mámlekette bilimlendiriw mekemeleriniń waqtınsha jabılıwı aqıbetinde 290,5 mln oqıwshı hám talaba jaslar oqıwdan úzilip qalǵanlıǵı sebepli onlayn oqıwǵa kóshirilgenligin atap ótti.

Usı jıldıń 17-martında Prezidentimizdin «Tashkent qalasında sanlı texnologiyalardı keń eń jaydırıw boyınsha is ilájları» haqqındaqı qararı qabil qılınıp, bul qararda bilimlendiriw tarawında sanlı texnologiyalar boyınsha anıq wazıypalar belgilep berildi.

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASINDA ARALIQTAN OQITIW DÍN INTEGRACIYASI»

atamasındaǵı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

Sol jıldıń 23-martınan baslap barlıq oqıw orınlarında sabaqlar tikkeley efirge uzatıla basladı. Bunnan tısqarı bir neshshe joqarı oqıw orınlarında talabalar ushın virtual bilimlendiriw sisteması hám MOODLE aralıqtan oqıtıw sisteması iske túsirildi.

Men sizlerge óz sabaǵımda shet tilin úyreniwde xabar texnologiyalarınan qollanılǵan metodlardan ayrımların mısál etip keltirmekshimen. Mısál ushın «Unsere Mensa», «Meine Heimatstadt» atamasındaǵı temalar boyınsha grammatikalıq, leksikalıq temalar boyınsha sabaqta proektor menen túsindirilip, sonday-aq talabalar hár bir sabaqqa qosımsha tárizde «Theater», «Museum», «Unsere Familie» atamasındaǵı temalarǵa qısqa metrajlı videolar islep keldi. Bul videorolik tayarlaw barlıq talabalarda qızıǵıwshılıq oyattı. Hátteki ayırım fantaziyaǵa bay ziyrek talabalar bazarǵa, magazinlerge, muzeylerge barıp videorolikler tayarlap kelgen. Tayarlagan videoroliklerin sabaqta prezentasiya qılǵan waqıtta, bul barlıq talabalarda úlken qızıǵıwshılıq penen esitip otırdı.

Talabaldıń bilim alıw processinde xabar kommunikaciyalıq texnologiyalarınan úzliksiz paydalanıwǵa bolǵan qızıǵıwshılıqların úyrenip tómenдегі ámeliy usınıslardı beriw orınlı dep oylayman.

1. Shet tilin úyreniwde xabar kommunikaciyalıq texnologiyalarınan tek ǵana sabaq barısında paydalanıp ǵana qoymastan, uyde de usı berilgen tema boyınsha prezentatsiyalar tayarlasa,
2. Sabaqlıqlardaǵı berilgen ayırım gónergen maǵlıwmatlardı, internetten kórip jańalap, sabaqta usılar ústinde diskussiyalar shólkemlestirse,
3. Talabalar tárepinen islengen videoroliklerdi, prezentaciyalardı You-tube ǵa yamasa elektron kitapxanalarǵa jaylastırsa maqsetke muwapıq bolar edi.

Sonı aytıp ótiwimiz kerek, búgingi kúni shet tilin oqıtıwdıń sapasın asırıw ushın elimizde jańa zamanagóy innovaciyalıq texnologiyalardan paydalanıwdıń jańa metodları engizildi. Mısál ushın multimediya texnologiyaları tiykarında shet tilin úyrenip atırǵan talabada tórt kónlikpeni rawajlandırıw ushın, qızıqlı materiallar arqalı kóriw hám esitiw imkaniyatı payda boladı. Bunnan tısqarı talaba janlı háreketlerdi kórip, ayırım sózlerdiń mánisin analizlep, onı túsiniwge háreket qıladı.

Sózimniń juwmaǵında sonı aytıp ótiwimiz kerek, házirgi waqıtta onlaǵan jıl burınǵı waqıtlarǵa názer taslasaq hár bir auditoriya kompyuterler menen, iPad, planshetlar menen, smart taxtalar hám basqa túrдегі tálim texnologiyaları menen úskenelengen. Talabalar bilim alıwı ushın tolıq múmkinshilikler jaratılǵan. Jaslardan

«ÚZLIKSIZ BILIMLENDIRIW SISTEMASÍDA ARALÍQTAN OQÍTÍWDÍŇ INTEGRACIYASÍ»

atamasındađı IV Xalıqaralıq ilimiy-teoriyalıq konferenciya

tek ęana 6z 6stinde izleniw, berilgen m6mkinshiliklerden tuwrı h6m 6nemli paydalana alıw talap etiledi.

Adebiyatlar:

1. 6zbekston Respublikasi Prezidentining 2012- yil 10 dekabrdađı «Chet tillarni urganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari tug'risida»gi PK-1875-sonli qarori. // «Xalq suzi» gazetasi, 11.12.2012 y., 240 (5660)-son.
2. Kenjaboev A., Kenjaboev J. Tarbiya texnologiyasi va uning dolzarbligi. // «Zamonaviy ta'lim», 2015, 4-son. 61-b.

